

Het College van Burgemeester en Wethouders van Zwolle
De Gemeenteraad van Zwolle
Grote Kerkplein
Zwolle.

Zwolle, 8 juni 2019,

Dames en heren,

Reeds geruime tijd volg ik met meer dan gemiddelde interesse en grote zorg de ontwikkelingen m.b.t. het gemeentelijke beleid t.a.v. de presentatie en het uitdragen van de historie van de stad en breder de cultuurhistorie.

Het is niet aan mij zaken die mij niet direct treffen breed te becommentariëren. Mijn specifieke, door u benoemde, rol binnen de Zwolse samenleving als het gaat om cultuur en de samenbindende factor daarvan, is aanleiding om u in mijn navolgende mening en visie te laten delen.

De **beëindiging van de subsidie voor het Stedelijk Museum Zwolle**, de overname van de collectie, het daardoor **beëindigen van de bestaande museale activiteiten**, de opdracht aan het Historisch Centrum Overijssel voor het uitdragen van het cultuurhistorische verhaal van Zwolle, de oprichting daaropvolgend van de Stichting Allemaal Zwolle met als doel de cultuurhistorie van de stad middels 'de verhalen van Zwolle' en diverse samenwerkingspartners op diverse plekken in de stad zichtbaar te maken, om dit daarnaast ook te laten plaats vinden weer vanuit gedeelten van het historische gebouw van het voormalige SMZ, zijn allemaal elkaar snel opvolgende stappen en gebeurtenissen. In mijn waarneming matig publiek gecommuniceerd en misschien 'van deze tijd', maar wel met mogelijk verstrekkende gevolgen. Ogenscheinlijk samenhangend maar toch **weinig visionair** en, anders dan financieel, **weinig onderbouwd**.

De stad **Zwolle** heeft afgelopen jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt waarbij het **historische en culturele beeld** van de stad mede veroorzaker en drager zijn geworden van **groei** en een **fors toegenomen** bezoekersstroom.

Het op een nieuwe manier profileren en presenteren van de stad, passend in de huidige tijd, is een voorwaarde voor verdere groei en realisatie van een toekomstgericht beleid. De wijze waarop dat moet worden vorm gegeven en uitgevoerd is van belang. Uitgangspunt daarbij is mede de **historie** van de stad en de directe **zichtbaarheid** daarvan. Daartoe worden monumenten gerestaureerd en geconserveerd, worden historische gebeurtenissen gepositioneerd, wordt middels digitale presentatie met de blik van nu geprobeerd te kijken in het verleden. Allemaal mogelijkheden om het historische verhaal van Zwolle te presenteren. Daarbij moet bedacht worden dat de ontwikkelingen van dergelijke presentaties razendsnel gaan en regelmatig zeer kostbare aanpassingen behoeven.

De start en doelstelling van de **Stichting Allemaal Zwolle** acht ik begrijpelijk, enigszins modisch, maar vooral voortgekomen uit de '**marketing**' **aanpak** van deze tijd. Het 'verhaal' vertellen o.a. op diverse plaatsen in de stad is een aardige vondst, wellicht ingegeven door het eigen belang van dergelijke locaties, maar kent naar mijn mening evenzeer de risico's van sleetsheid en is afhankelijk van de nauwe samenwerking tussen en financiering door diverse eigenaren/beheerders e.d.

Het te sterk, enigszins loshangend, thematisch presenteren van de historie a.d.h.v. enkele thema's uit de rijke historie van Zwolle heeft daarnaast het grote gevaar van verwarring bij de waarnemer zeker daar waar het onderwijs m.b.t. de kennis van ons verleden niet bepaald is verbeterd. De beoogde educatieve doelstelling bij de presentaties ten spijt

Het historisch **overzicht ontbreekt** zeker als het gaat om interpretatie van het lokale in het landelijke of nog meer internationale. Naar mijn bescheiden mening is het **'vertellen van het verhaal van Zwolle'** in de beoogde opzet een zeer **moeilijke**, bijna **onmogelijke**, opgave, hoezeer ook geprobeerd zal worden om verbanden te leggen. Het teveel aan inhoud binnen een te beperkte context kan zeker ten koste gaan van de bedoelde publieksacceptatie.

Vertrouwen in de **historici** die deze taak op zich nemen geeft wel de **hoop en moed** om dit vooreerst positief tegemoet te zien. Risicoloos is dit echter niet. De hiervoor benodigde inspanningen moeten absoluut niet worden onderschat.

Blijft echter de werkelijkheid van hetgeen was en is. De gebouwde omgeving wordt, zoals gezegd, zorgvuldig wettelijk beschermd, zelfs, geconserveerd voor de toekomst. Archivalia volgens wettelijke regels meer dan zorgvuldig geconserveerd en bewaard.

Hoe echter is het anders gesteld met het roerende verleden in de vorm van realia van menselijk werken, handelen en leven. De erkende objecten van 'kunst' daarbinnen, verheugen zich in een vaak 'modische belangstelling' en meer nog 'waardering' met daardoor bescherming. De **collecties van voorwerpen** uit onze geschiedenis bevinden zich meer aan de **'zelfkant'** van onze **belangstelling**. Daarbij ook nog veelal afhankelijk van kennis en smaak. De nieuwe erfgoed wet is weliswaar een stap in de goede richting maar geeft in mijn mening nu nog onvoldoende heldere duiding en zekerheid.

Reeds in de Renaissance, als het gaat om objecten van 'kunst', en nu alweer twee honderd jaar als verzamelplaatsen van o.a. bijzondere collecties van curiosa, objecten uit wetenschap en het dagelijks leven, **bestaan musea**. Uitgegroeid tot centra met een doelgericht beleid in **collectievorming, collectie-behoud en studie**. Gezien hun maatschappelijk onderkende functie, waardevolle instellingen zeker als het gaat om de **zichtbaarheid** van onze **geschiedenis** en de **studie** hiervan zeker ook voor en in de toekomst.

De stad Zwolle mag zich verheugen in de aanwezigheid van een succesvol museum als 'De Fundatie', eigenaren en beheerders van een omvangrijke collectie beeldende kunst. Zeer actief in het presenteren van een eigen collectie en wisselende tentoonstellingen van veelal jongere, eigentijdse en moderne beeldende kunst en kunststromingen. Hoogwaardige exponent van diversiteit in het benodigd onderscheidend aanbod in de stad.

Gestart in 1846 als Museum van Natuurlijke Historie en Geologie in het gebouw Het Refter, daarna genoemd als Museum van Oudheden en Zeldzaamheden, in 1905 verplaatst naar de Melkmarkt is deze eerste museale activiteit de bakermat van een historisch museum in Zwolle. Van groot belang was het initiatief vanuit de Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis om in 1883 eveneens tot een museum te komen als 'onderdak' voor hun belangwekkende historische verzamelingen welke daarna deel uit maakten van de museale collecties.

Het besluit van de gemeenteraad van Zwolle in **2017** tot **opheffing van de Stichting Stedelijk Museum Zwolle**, het overnemen van de collecties van het museum door de gemeente Zwolle en het beheer onder haar van de collecties van de V.O.R.G., betekende het **einde** van een **zelfstandige op stadsgeschiedenis gerichte museum organisatie** t.b.v. **collectievorming, beheer en studie** van de Zwolse geschiedenis. Verbazend in een stad die juist mede in het kader van haar ontwikkelingen het grote belang van haar geschiedenis onderkent en wil uitdragen. Een niet te vergeven en geheel **verkeerde, te betreuren beslissing**.

Veel steden van vergelijkbare omvang en importantie koesteren haar historische collecties en musea, benutten deze voor het promoten van hun positie en dienen mede als centra voor onderzoek en studie.

Het **belang** van collectievorming, behoud en studie is naar mijn mening **ernstig onderschat**. Het ontzamelen van objecten uit de oude verzamelingen en het mogelijk af stoten binnen de mogelijkheden kan om diverse redenen verklaarbaar en diensgevolge nodig zijn. Het staat geheel los van het **verwerven** van andere **objecten** die van grote waarde zijn voor de historie van de stad. Het **tentoonstellen, beheren en bestuderen**, is een **primaire taak** binnen een **stedelijke historische organisatie** en van groot belang voor het levend houden van die historie. **Stadsgeschiedenis** is een **levende wetenschap** en met kennis van het verleden een **voorwaarde** voor een goede **toekomst**.

Onder de huidige omstandigheden zullen eigenaren van Zwolse historische collecties, archieven en realia zeker **afzien van schenking en/of overdracht** hiervan aan de **stad of gelieerde instellingen**. Ook zullen belangrijke verwervingen met steun van de daarvoor geëigende instellingen zeker niet meer mogelijk zijn. Hierbij valt te denken aan de Vereniging Rembrandt en vergelijkbare fondsen.

Ook het niet meer collectioneren van eigentijdse realia, zoals bijvoorbeeld het Rijksmuseum regelmatig wel doet, betekent 'het opdrogen van onze eigen geschiedenis'.

Het plan om een nieuwe erg **bescheiden en onvolledige presentatie** onder de verantwoordelijkheid van de eerdergenoemde Stichting Allemaal Zwolle onder te gaan brengen in een vier- à vijftal ruimten in het Drostenhuis aan de Melkmarkt is daarnaast **ernstig onvoldoende**. Het **benutten** van de **overige** expositieruimten in het voormalige museumgebouw biedt dan **hoognodige ruimte** voor het houden van noodzakelijke, passende en wisselende (thema-) **exposities**.

Alles bij elkaar, goed georganiseerd kan de Melkmarkt-locatie een minimum uitgangspositie bieden voor het in mijn ogen beoogde doel. Het hier op **afdingen** zal leiden tot een ondermaatse presentatie die beter **niet kan worden gerealiseerd**.

De combinatie met delen/activiteiten van het Historisch Centrum Overijssel, waarin de Zwolse archieven zijn ondergebracht, alsmede met de Archeologische dienst vormen een goed drieluik en brengen samenhangende functies bijeen die een stad als Zwolle benodigd.

Een goed zichtbare eigentijds gepresenteerde museale historische collectie in de stad is, nogmaals gezegd, een voorwaarde voor het brede profiel, het karakter en de positie die Zwolle wil hebben en uitstralen.

De hiervoor benodigde ruimte zal daarvoor m.i.z. onvoldoende zijn. De ligging echter is de uitdaging om deze functies op de historische locatie bijeen te brengen. De huidige bouwkundige situatie van het Drostenhuis biedt nu ook mogelijkheden om in ruimtelijk opzicht met een wijziging van functies rekening te houden.

Kortom ik dring met klem aan op herziening van uw besluit en het daarna **weer instellen** van een meer **autonome museumorganisatie**, ingebed in de stedelijke en regionale aanwezige structuur. Wellicht bestaan er toekomstige mogelijkheden om te komen tot samenwerking met de museale instellingen van Deventer en Kampen, niet alleen regionaal verbonden maar evenzeer met een deels vergelijkbaar verleden en Hanze verbond!

Mijn **voorgestelde heroverweging** zal een zowel op korte als lange termijn een aanzienlijke meerwaarde opleveren in materiële en zeker ook immateriële zin. Een stad als Zwolle heeft een dergelijk bij haar karakter en signatuur behorend historisch museum. Samen met het HCO en de archeologische dienst een **stabiele pijler** onder de daardoor minder **tijdsafhankelijke wijze** van het 'vertellen van het **verhaal van Zwolle**'.

Tot nadere, liefst mondelinge, toelichting gaarne bereid en met dank voor uw welwillende aandacht en met vriendelijke groet,

Wim J.G.M. Waanders